

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr.E02-1

(Prot. Nr.35, 2.§)

2020. gada 14. augustā

Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu

Lieta Nr. PP\2.2-8\19\3

Par Konkurences likuma 9.⁴ panta pirmās daļas pārkāpumu

LIETAS BŪTĪBA

- 1 Lietas izpētes ietvaros Konkurences padome (turpmāk – KP) pārbaudīja, vai [pers.A] ir ievērojis no Konkurences likuma (turpmāk – KL) 9. panta piektās daļas 1. un 2. punkta izrietošo pienākumu ierasties KP un sniegt paskaidrojumus izpētes lietā.

LIETAS DALĪBNIEKS

[pers.A]

- 2 [pers. A], personas kods [..].

ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

- 3 KP 01.08.2019. ierosināja lietu Nr. KL\2.2-3\19\18 “*Par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu*” (turpmāk – Lieta).
- 4 KP, pamatojoties uz KP Izpildinstitūcijas vadītāja 30.08.2019. pilnvaru Nr. 1.6-2/33, 03.09.2019. veica KL 9. panta piektās daļas 1. un 3. punktā paredzētās procesuālās darbības attiecībā uz [pers. A] (turpmāk – Procesuālās darbības) Korupcijas apkarošanas un novēršanas biroja (turpmāk – KNAB) telpās Citadeles ielā 1, Rīgā. Procesuālās darbības un paskaidrojumi fiksēti darbību protokolā (turpmāk – protokols)¹.
- 5 Procesuālās darbības tika pārtrauktas, un protokolā fiksēts, ka [pers.A] (turpmāk – [pers.A]) atbilstoši KL 9. panta piektās daļas 2. punktam ir uzaicināts turpināt sniegt paskaidrojumus KP telpās 04.09.2019.
- 6 [pers.A] ieradās KP telpās 04.09.2019. un atteicās sniegt paskaidrojumus KP amatpersonām.

¹ KP 03.09.2019. darbību protokols ar [pers.A] uz 7 lapām.

- 7 13.09.2019. KP saņemti [pers.A] paskaidrojumi pie 03.09.2019. protokola par KL 9. panta piektās daļas 1. un 3. punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu (turpmāk – Paskaidrojumi).
- 8 Ņemot vērā, ka [pers.A] atteicās sniegt paskaidrojumus pēc KP pieprasījuma, KP 24.10.2019. ierosināja lietu Nr. PP\2.2-8\19\3 “*Par Konkurences likuma 9.⁴ panta pirmās daļas pārkāpumu [pers.A] darbībās*”.
- 9 Ņemot vērā KL 26. panta septītajā daļā noteikto, KP Izpildinstitūcija 07.01.2020. nosūtīja [pers.A] vēstuli Nr. 2.2-8/20 *Paziņojums par Konkurences padomes lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un par uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr. PP\2.2-8\19\3 “Par Konkurences likuma 9.⁴ panta pirmās daļas pārkāpumu [pers.A] darbībās” esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu* (turpmāk – Paziņojums).
- 10 [pers.A] 20.01.2020. iepazīnās ar lietas materiāliem, bet KL 26. panta septītajā daļā noteiktajā termiņā nesniedza viedokli par Paziņojumā norādīto.
- 11 KP 21.04.2020. nosūtīja KNAB vēstuli Nr.2.2-8/481 (turpmāk – vēstule KNAB), ar lūgumu sniegt informāciju par personu administratīvā procesa ietvaros sniegto paskaidrojumu izmantojamību kriminālprocesā, uz ko KNAB 05.05.2020. sniedza KP atbildi Nr.1/2169 (turpmāk – KNAB atbildes vēstule).
- 12 KP 14.07.2020. ar kurjeru nogādāja [pers.A] pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam [pers.B] (turpmāk – pārstāvim) uzaicinājumu Nr. 2.2-3/746 ierasties atkārtoti KP telpās 06.08.2020. plkst. 13:00 paskaidrojumu sniegšanai.
- 13 06.08.2020. plkst. 13:00 [pers.A] neieradās KP telpās paskaidrojumu sniegšanai, kā arī netika saņemts lūgums pārcelt paskaidrojumu sniegšanas noteikto datumu un laiku
- 14 12.08.2020. KP saņēma pārstāvja 07.08.2020 atbildes vēstuli (turpmāk – pārstāvja atbildes vēstule) uz KP uzaicinājumu Nr. 2.2-3/746.

LIETAS FAKTISKO APSTĀKĻU APRAKSTS

- 15 Pirms Procesuālo darbību uzsākšanas [pers.A] pilnvaroja pārstāvi sniegt juridisko palīdzību. [pers.A] tika izskaidrots veicamo procesuālo darbību mērķis un priekšmets, lietas būtība un procesuālo darbību tvērums. KP amatpersonas iepazīstināja [pers.A] ar viņa tiesībām un pienākumiem. Tāpat [pers.A] tika izskaidrota atbildība par informācijas nesniegšanu, nepatiesas vai maldinošas informācijas sniegšanu, KP likumīgo prasību nepildīšanu, par ko [pers.A] parakstījās Protokolā, apliecinot, ka tas ir skaidrs un saprotams.
- 16 Procesuālās darbības tika pārtrauktas un protokolā fiksēts, ka [pers.A] atbilstoši KL 9. panta piektās daļas 2. punktam ir uzaicināts turpināt sniegt paskaidrojumus KP telpās 04.09.2019.
- 17 Ņemot vērā iepriekš minēto, [pers.A] parakstījās Protokolā, apliecinot, ka atbilstoši KL 9. panta piektās daļas 2. punktam ir uzaicināts un ieradīsies KP telpās 04.09.2019.
- 18 [pers.A] ieradās KP telpās 04.09.2019. un viņam atkārtoti tika izskaidrotas tiesības un pienākumi, tai skaitā izskaidrots pienākums sniegt informāciju un paskaidrojumus, un paredzētā atbildība saskaņā ar KL 9.⁴ pantu par nesadarbošanos ar KP.
- 19 [pers.A] atteicās sniegt paskaidrojumus KP amatpersonām. Pārstāvis veica piezīmes pie protokola satura, norādot, ka, “*ņemot vērā [pers.A] procesuālo statusu kriminālprocesā Nr.[..], kurš atrodas KNAB lietvedībā – persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, tā kā kriminālprocesā tiek vērtēti faktiski tie paši lietas apstākļi, par ko uzsākta lieta administratīvajā lietā KP, ievērojot arī Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 14. panta 3. daļas g) apakšpunktu, [pers.A] vēlas izmantot savas tiesības neliecināt un nesniegt paskaidrojumus pret sevi.*”
- 20 [pers.A] Paskaidrojumus norādīts, ka ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – Pakts), 14. panta trešās daļas g) apakšpunktā ir noteikts, ka katram ir tiesības, ja tiek izskatīta jebkura viņam uzrādīta kriminālpasūtība, uz šādām minimālām garantijām, pamatojies uz visu personu vienlīdzību likuma un tiesas priekšā, lai viņš netiku piespiests dot liecības pats pret sevi vai atzīt sevi par vainīgu.

- 21 Paskaidrojumos norādīts, ka šādas tiesības ir paredzētas arī Eiropas Parlamenta un Padomes 22.05.2012. Direktīvas 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā 3. panta pirmā punkta e) apakšpunktā, nosakot, ka aizdomās turētajām vai apsūdzētajām personām nekavējoties jāsaņem informācija par tiesībām klusēt. Arī atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. panta pirmajam punktam “ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā”. Paskaidrojumos norādīts, ka faktiski no minētā secināms, ka “tiesības sevi neapsūdzēt” un “tiesības klusēt” ir divi neatņemami tiesību uz taisnīgu tiesu elementi, kuri nekāda gadījumā nav vērtējami kā atteikums sniegt paskaidrojumus (liecības) vai kā nesadarbošanās ar valsts iestādēm. Pie kam, tiesības sevi neapsūdzēt ir atzīstamas par plašāku satura jēdzienu, kas ietver tiesības klusēt.
- 22 Tāpat arī Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ir paredzēts, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Paskaidrojumos norādīts, ka Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens “taisnīga tiesa” ietver divus aspektus, proti, “taisnīga tiesa” kā neatkarīga tiesu varas institūcija, kas izskata lietu, un “taisnīga tiesa” kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs process, kurā lieta tiek izskatīta. Tādējādi, atbilstoši Satversmes 92. pantam, valstij ir pienākums izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu un arī pienākums pieņemt tādas procesuālās normas, atbilstoši kurām tiesa lietas izskatītu kārtībā, kas nodrošinātu to taisnīgu un objektīvu izspiešanu.²
- 23 Taisnīga tiesa kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs tiesas process aptver vairākus savstarpēji saistītus elementus, piemēram, tiesības uz pieeju tiesai, pušu līdztiesības un sacīkstes principu, tiesības tikt uzklautam, tiesības uz motivētu tiesas spriedumu, kā arī tiesības uz pārsūdzību.³ Tikai tāds tiesas process, kas nodrošina minēto elementu īstenošanu, garantē personai efektīvu tās tiesību aizsardzību. Tādējādi valsts pienākums ir noteikt tādu lietas izskatīšanas kārtību, lai persona varētu taisnīgā un objektīvā tiesā efektīvi aizsargāt savas tiesības un likumiskās intereses.
- 24 Paskaidrojumos norādīts, ka pirmo reizi tiesības sevi neapsūdzēt Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) atzina 1993. gadā lietā *Funke pret Franciju*.⁴ Minētā sprieduma 44. punktā ir norādīts, ka “[...] *Muitas iestādes nodrošināja Funkes sodīšanu, lai iegūtu dažus dokumentus, kuri, viņuprāt, eksistēja, lai gan tās nebija par to drošas. Negribot vai nevarot iegūt bankas izrakstus citādā veidā, tās centās piespiest iesniedzēju, lai tas pats sniedz pierādījumus par pārkāpumu, kuru, kā apgalvoja muitas iestādes, viņš esot izdarījis. Muitas tiesību īpašais raksturs nav pietiekams attaisnojums, lai pārkāptu ikviena, kas apsūdzēts par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, [...] tiesības klusēt un neveicināt sevis apsūdzēšanu. Attiecīgi šeit ir pārkāpta 6. panta pirmā daļa.*”
- 25 Tāpat Paskaidrojumos [pers.A] atsaucies uz ECT lietu *John Murry v. United Kingdom*, kurā tika atzīts, ka “*lai gan tiesības klusēt policijas pratināšanas laikā un privilēģija sevi neapsūdzēt nav tieši minētas Konvencijas 6. pantā, nav šaubu, ka tas ir vispārēji atzīts starptautisks princips, kas ir pamatā 6. panta noteiktajam taisnīgas tiesas jēdzienam. [...] Sniedzot apsūdzētajam aizsardzību pret neatbilstošu varas iestāžu piespiešanu, šī imunitāte palīdz novērst taisnīguma kļūdas un nodrošina 6. panta mērķus.*”⁵
- 26 Tiesības sevi neapsūdzēt jo īpaši paredz, ka kriminālvajāšanā lietu pret apsūdzēto mēģina pierādīt bez tādu pierādījumu izmantošanas, kas iegūti, pielietojot piespiešanas vai izspiešanas metodes, neievērojot apsūdzētā gribu. Šajā nozīme tiesības ir cieši saistītas ar nevainīguma prezumpciju, kas ietverta Konvencijas 6. pantā. Tiesības sevi neapsūdzēt pirmām kārtām ir

² Satversmes tiesas 05.03.2002. sprieduma lietā Nr. 2001-10-01 secinājuma daļas 2. punkts un 09.05.2008. sprieduma lietā Nr. 2007-24-01 8. punkts.

³ Satversmes tiesas 08.11.2008. sprieduma lietā Nr. 2008-04-01 8.2. punkts un 17.05.2010. sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 8.3. punkts.

⁴ ECT spriedums lietā 10828/84, *Funk v. France*.

⁵ ECT spriedums lietā 19187/91, *Sounders v. United Kingdom*, 68. punkts.

- saistītas ar apsūdzētās personas gribas klusēt respektēšanu.⁶
- 27 Paskaidrojumos norādīts, ka saskaņā ar publiski pieejamo informāciju “*KNAB kriminālprocesu uzsāka 10.09.2018. par Krimināllikuma 320. panta trešajā daļā, 323. panta otrajā daļā un 196. panta otrajā daļā paredzētajiem noziedzīgiem nodarījumiem, t.i. par kukuļņemšanu un kukuļdošanu lielā apmērā, pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu un pārsniegšanu, ja tas izdarīts mantkārīgā nolūkā. Savukārt KP veic izmeklēšanu par iespējamu Konkurences likuma 11. panta pārkāpumu – aizliegta karteļa vienošanos [...] vienlaikus kriminālprocesa ietvaros KNAB ieguva informāciju, kas norādīja uz iespējamām aizliegtas vienošanās pazīmēm starp lielākajiem būvniecības nozares uzņēmumiem. Pirmstiesas izmeklēšanas laikā iegūtos faktus KNAB nosūtīja Konkurences padomei, kas pēc iepazīšanās ar informāciju, pamatojoties uz aizdomām par iespējamu Konkurences likuma 11. panta pārkāpumu, uzsāka lietas izmeklēšanu savas kompetences ietvaros [...]*”⁷
- 28 Skaidrots, ka Konvencijas 6. panta pirmajā daļā ietvertajam jēdzienam “apsūdzība krimināllietā” ir autonoma nozīme, kas nosakāma neatkarīgi no kvalifikācijas nacionālajās tiesībās. Lai noteiktu, vai konkrētā situācija ietilpst jēdziena “krimināllietā” tvēruma ECT ir izstrādājusi trīs alternatīvos kritērijus: 1) konkrētā tiesību pārkāpuma klasifikācija nacionālajā tiesību sistēmā, saistot šo pārkāpumu ar krimināltiesībām; 2) pārkāpuma raksturs; 3) sankcijas atbilstība vai neatbilstība krimināltiesību sfērai pēc tās veida un smaguma⁸.
- 29 ECT atzinusi, ka konkurences tiesību lietām ir krimināltiesību raksturs⁹. To apstiprinājusi arī Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas tiesa, skaidrojot, ka, “ņemot vērā pārkāpuma dabu un par tiem paredzēto sodu smagumu, tiesa norāda, ka šis process principiāli pieder krimināltiesību jomai Konvencijas 6. panta izpratnē”¹⁰. Savukārt Vācijā šādu sodu krimināltiesisko raksturu atzinis likumdevējs, jo strīdus par konkurences pārkāpumiem skata kriminālprocesa ietvaros, tiklīdz apsūdzētais uzņēmums ceļ iebildumus par sodu¹¹.
- 30 Paskaidrojumos norādīts, ka šobrīd vienlaikus notiek pierādījumu iegūšana kriminālprocesā, kurā [pers.A] ir personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, procesuālais statuss, un administratīvajā procesā, kurā [pers.A] noteikti nav atzīstams par tirgus dalībnieku KL 1. panta 9. punkta izpratnē vai tirgus dalībnieku apvienības pārstāvi, un līdz ar to pastāv tā sauktā procesu nenošķiršana. Tādējādi šī brīža situācijā, kad [pers.A] kā personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību kriminālprocesā, ir tiesības neliecināt pret sevi, nevar pastāvēt pienākums sniegt paskaidrojumus vai liecības KP, tai skaitā, ņemot vērā arī nešaubīgo konkurences tiesību lietu piederību krimināltiesību jomai ECT izpratnē. Bez tam arī Administratīvā procesa likuma 164. pants paredz personas tiesības atteikties no liecību sniegšanas tiesā, bet šo tiesību izmantošana vai neizmantošana nav vērtējama atrauti no personas tiesībām neliecināt (nesniegt paskaidrojumus) iestādē (KP). Tai skaitā, ņemot vērā faktu, ka [pers.A] bija aicināts KP sniegt paskaidrojumus (liecības) saistībā ar KNAB lietvedībā esošās krimināllietas pirmstiesas izmeklēšanas laikā un/vai KNAB speciālo operatīvo pasākumu laikā iegūtajiem un KP rīcība nodotajiem materiāliem (pierādījumiem), uz kura pamata uzsākta lietvedība KP lietvedībā esošajā lietā.
- 31 Paskaidrojumos norādīts, ka Eiropas Savienības tiesa (EST) ir atzinusi, ka konkurences tiesības ir jāizmeklē, ievērojot tiesības uz taisnīgu tiesu, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību

⁶ ECT spriedums lietā 19187/91, *Sounders v. United Kingdom*, 68. - 69. punkts.

⁷ https://www.knab.gov.lv/lv/press/547072-knab_un_konkurences_padome_kopigi_veic_procesualas_darbibas.html

⁸ ECT spriedums lietā 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72 *Engel and Others v. the Netherlands*, 82. punkts.

⁹ ECT 27.09.2011. spriedums lietā *Menarini pret Itāliju*, pieteikums Nr. 43509/08, 59. punkts.

¹⁰ EFTA tiesas 19.04.2012. spriedums lietā E-15/10, *Posten Norge v ESA*, 88. punkts un tam piekūr arī Lielbritānijas un Francijas tiesas (sk. *Slater D., Thomas S., Waelbroeck D. Competition law proceedings before the European Commission and the right to a fair trial: no need for reform? The Global Competition Law Centre Working Papers Series, GCLC Working Paper 04/08*, p.18.

¹¹ Vācijas Federatīvās Republikas Likums par sabiedrības kārtības pārkāpumiem (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, GWB*), 46. un 67. pants.

- hartas 47. pantā, kuram ir tāds pats tvērums un nozīme kā Konvencijas 6. pantam.¹² No personām nevar tikt prasīta tāda informācija, kas ietver atzīšanos pārkāpuma izdarīšanā.¹³
- 32 Ievērojot minēto, [pers.A] realizētā “tiesību klusēt” izmantošana KP lietvedībā esošās lietas ietvaros pilnīgi noteikti nevar būt vērtējama kā likumpārkāpuma izdarīšana – kā informācijas nesniegšana vai kā KP likumīgo prasību nepildīšana.
- 33 Paskaidrojumos cita starpā norādīts, ka, ja KP rakstveidā (vai elektroniski) iesniegs [pers.A] jautājumus, uz kuriem izmeklējamās konkurences pārkāpuma lietas ietvaros KP ieskatā būtu nepieciešams saņemt [pers.A] atbildes (paskaidrojumus), izvērtējot jautājumu būtību un saturu, taču ievērojot tiesības neliecināt pret sevi, [pers.A], iespējams, rakstveidā varētu sniegt atbildes uz uzdotajiem jautājumiem.
- 34 KP 21.04.2020. vēstulē KNAB, lai skaidrotu jautājumus par privātpersonu vienveidīgu tiesisko interešu aizsardzību, lūdza sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:
- a. vai kriminālprocesā ir izmantojami personas administratīvā procesa ietvaros sniegtie paskaidrojumi KP, kuri kriminālprocesa ietvaros varētu tikt vērtēti kā šo personu inkriminējoši Krimināllikumā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā;
 - b. vai persona var kriminālprocesā izmantot tiesības neliecināt pret sevi par faktiem un apstākļiem, par kuriem šī persona iepriekš ir sniegusi paskaidrojumus administratīvā procesa ietvaros;
 - c. vai kriminālprocesa Nr.[..] ietvaros KNAB [..].
- 35 KNAB atbildes vēstulē norādīja, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) 131. panta pirmajai daļai un 190. panta pirmajai daļai administratīvā procesa laikā sniegtie personas paskaidrojumi, kas varētu tikt pievienoti konkrētam kriminālprocesam kā lietā nozīmīgs dokuments, nav uzskatāmi par personas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtu liecību un nav izmantojami izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma pierādīšanā. Saskaņā ar KPL 60.² panta pirmās daļu 8. punktu persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, var kriminālprocesā izmantot tiesības neliecināt pret sevi, tajā skaitā par faktiem un apstākļiem, par kuriem šī persona iepriekš ir sniegusi paskaidrojumus administratīvā procesa ietvaros. Papildus KNAB norādīja, ka [..].
- 36 KP 14.07.2020. atkārtoti aicināja [pers.A] sniegt paskaidrojumus Lietā, lai KP varētu iegūt Lietas izpētei nepieciešamo informāciju, nogādājot pārstāvim vēstuli Nr. 2.2-3/746 ar uzaicinājumu [pers.A] ierasties KP telpās 06.08.2020. plkst. 13:00 paskaidrojumu sniegšanai.
- 37 [pers.A] 06.08.2020. neieradās KP telpās, kā arī KP amatpersonas līdz 06.08.2020. nesaņēma informāciju par [pers.A] neierašanās iemesliem un attaisnojošiem apstākļiem.
- 38 KP 12.08.2020. saņēma pārstāvja 07.08.2020. atbildes vēstuli, kurā bija norādīts, ka pārstāvja rīcībā ir informācija, ka [pers.A] 06.08.2020. neatradās Latvijā, līdz ar ko nebija objektīvi iespējama viņa ierašanās KP 06.08.2020, taču tāpat tika norādīts, ka [pers.A] joprojām vēlas izmantot savas tiesības neliecināt un nesniegt paskaidrojumus, par ko jau tika norādīts Paskaidrojumos. Pārstāvis norādīja, ka, viņaprāt, KP ir veikusi kļūdainu atsauci 14.07.2020. vēstulē uz KPL 190. pantu, kontekstā ar vēstulē sniegto skaidrojumu par šādi iegūtu dokumentu neizmantošanu kriminālprocesā. Saskaņā ar KPL 135. panta pirmo daļu, par pierādījumu kriminālprocesā var būt dokuments, ja tas pierādīšanā izmantojams sakarā ar tajā ietvertu saturisko informāciju, līdz ar ko [pers.A] sniegtie paskaidrojumi KP var tikt izmantoti kriminālprocesā kā dokumenti. Ņemot vērā to, ka KP Lietā visticamāk pieņems lēmumu par konstatētajiem faktiem, tai skaitā vērtējot [pers.A] paskaidrojums sniegto informāciju (ja tādi tiks sniegti), tad pastāv iespēja, ka šie [pers.A] paskaidrojumi var tiešā vai netiešā veidā izmantoti pret viņu, ja KP, kā uzraugošā institūcija, kriminālprocesā sniegs rakstveida atzinumu

¹² EST 20.02.2001. spriedums lietā T-112/98, *Mannesmannrohren-Werke AG v Commission of the European Communities*, Eiropas Tiesas ziņojumi 2001, II-00729. lpp, 77. punkts.

¹³ Turpat, para. 271, 273; EST 15.10.2002. spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P to C-252/99 P un C-254/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij NV and others v Commission of the European Communities*. Eiropas Tiesas ziņojumi 2002, I-08375.lpp., para 274-276, 405.; EST 29.06.2006. spriedums lietā C-301/049, *Eiropas Kopienu Komisija pret SGL Carbon AG*, Eiropas Tiesas ziņojumi 2006, I-05915. lpp, 43. - 48. punkts.

vai izsniegs izziņu par faktiem un apstākļiem, kas ir tās rīcībā, atbilstoši KPL 133. panta regulējumam. Visbeidzot vēstulē tiek norādīts, ka pārstāvja ieskatā [pers.A] joprojām ir likumīgas tiesības klusēt arī KP lietvedībā esošajā Lietā un [pers.A], iespējams, varētu neklātienē sniegt rakstveidā atbildes uz KP rakstveidā iesniegtajiem jautājumiem, ievērojot tiesības neliecināt pret sevi.

LIETAS FAKTISKO APSTĀKĻU IZVĒRTĒJUMS

Piemērojamais normatīvais regulējums

- 39 Saskaņā ar KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punktu KP, veicot tirgus uzraudzību vai izmeklējot Konkurences likuma pārkāpumus un nodrošinot savu lēmumu izpildi, ir tiesīga pieprasīt un šā likuma 26. panta otrajā un trešajā daļā noteiktajā termiņā un KP norādītajā informācijas sniegšanas veidā saņemt no jebkuras personas vai personu apvienības šajā likumā noteikto uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju (arī komercenoslēpumu saturošu informāciju), kā arī rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus, un aicināt jebkuru personu, kura saistīta ar Konkurences likuma pārkāpumu vai kuras paskaidrojumiem varētu būt nozīme lietā, ierasties KP paskaidrojumu sniegšanai. KL neparedz izņēmumus no paskaidrojumu sniegšanas pienākuma, izņemot KL 9.³ panta otrās daļas 2. punktā minēto¹⁴.

Pārkāpuma izvērtējums

- 40 Iepazīstoties ar Lietas materiāliem KP secina, ka atbilstoši KL noteiktajai kārtībai pieprasījums ierasties KP un sniegt paskaidrojumus par Lietā noskaidrojamiem jautājumiem ievēro privātpersonas pamattiesības. KP secina, ka ne Konvencijas 6. pants, ne [pers.A] minētie ECT spriedumi negarantē personas absolūtas tiesības klusēt konkurences lietās, t.i. nesniegt paskaidrojumus un informāciju par faktiem kompetentajām iestādēm, tām izmeklējot konkurences lietas.
- 41 KP ieskatā, [pers.A] savos Paskaidrojumos nepamatoti plaši interpretē ECT atziņas *Menarini*¹⁵ lietā attiecībā uz konkurences tiesību pielīdzināšanu krimināltiesībām. KP skaidro, ka *Menarini* lietā ECT secināja, ka piemērotajiem sodiem konkurences tiesībās ir krimināltiesisks raksturs. Šajā sakarā būtiskākais ir tas, vai pastāv iespēja pilnībā pārsūdzēt konkurences iestādes pieņemto lēmumu tādā neatkarīgā un objektīvā tiesā, kura var izvērtēt visus lēmumā minētos faktiskos un juridiskos apstākļus. Attiecīgi konkurences tiesību “krimināltiesiskais” raksturs no ECT prakses ir interpretējams kā valsts pienākums paredzēt tiesības pārsūdzēt neatkarīgā un objektīvā tiesā konkurences iestādes uzlikto sodu. Taču no šī pienākuma neizriet administratīvā procesa konkurences iestādē sapludināšana ar kriminālprocesu. Izmeklējot pārkāpuma lietu, KP nerīkojas kriminālprocesa ietvaros, bet gan veic izmeklēšanu un noteic tiesisko atbildību par pārkāpumiem administratīvā procesa ietvaros¹⁶.
- 42 KP norāda, ka Paskaidrojumos minētās ECT *Funke* lietas apstākļi konkrētajā gadījumā nav konstatējami. Tajā lietā nodokļu administrācija centās piespiest personu izsniegt dokumentus, par kuru esamību un pastāvēšanu iestāde nebija pārliecināta. Konkrētajā lietā KP lūdza ierasties

¹⁴ Saskaņā ar KL 9.³ panta otrās daļas 2. punktu personai ir tiesības paskaidrojumu sniegšanas sākumu atlikt uz laiku, ne ilgāku par vienu stundu, ja ir nepieciešams sagaidīt advokātu vai citu juridiskās palīdzības sniedzēju.

¹⁵ Lietā prasību ECT cēla Itālijas uzņēmums *Menarini Diagnostics S.R.L.* pret Itālijas konkurences iestādi AGCM (Autorita Garante della Concorrenza a del Mercato) par to, ka AGCM attiecībā pret *Menarini Diagnostics S.R.L.* administratīvā procesa ietvaros pieņēma lēmumu, ar kuru iepriekšminēto uzņēmumu sodīja 6 000 000 euro apmērā par aizliegtu vienošanos ar citiem uzņēmumiem, kuras mērķis bija fiksēt cenas un sadalīt diabēta diagnostisko testu tirgu. Uzņēmums nesekmīgi pārsūdzēja trijās tiesu instancēs AGCM pieņemto lēmumu, kā rezultātā vērsās ECT ar lūgumu izvērtēt procesa atbilstību Konvencijas 6. panta 1. punktam.

¹⁶ Senāta 14.09.2016. spriedums SKA-461/2016 *Latvijas Gāze*, 11. punkts.

- iestādē paskaidrojumu sniegšanai par iestādē uzrādāmiem pierādījumiem un līdz ar to par iepriekš jau noskaidrotiem faktiem.
- 43 Lai gan EST ir norādījusi, ka uzņēmumiem nevar tikt pieprasīts sniegt atbildes uz tādiem jautājumiem, kas ietvertu atzišanos pārkāpuma izdarīšanā¹⁷, vienlaikus jāņem vērā, ka EST ir atzinusi uzņēmumu pienākumu aktīvi sadarboties ar Komisiju, sniedzot atbildes uz jautājumiem par faktiem, kā arī izsniedzot dokumentus, kas ietver informāciju par faktiem, pat ja tos var izmantot konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai.¹⁸ Līdz ar to [pers.A] savos Paskaidrojumos nepamatoti no EST spriedumu kopējā konteksta izceļ atsevišķus EST secinājumus, kuri nemaina personas KL paredzētā pienākuma sniegt paskaidrojumus nozīmi un tvērumu.
- 44 Pirms procesuālo darbību uzsākšanas [pers.A] tika izskaidrots procesuālo darbību mērķis un priekšmets, izskaidrota lietas būtība un procesuālo darbību tvērums.¹⁹ Darbību tvēruma norādīšana paredzēta, lai persona spētu saprast tās pienākuma sadarboties apjomu.
- 45 Tādējādi secināms, ka pienākums sniegt paskaidrojumus un atbildes uz jautājumiem par faktiem, kā arī dokumentus, kas ietver informāciju par faktiem, ir saderīgs ar ikvienas personas pamattiesībām, vēl jo vairāk, ja konkrētajā lietā [pers.A] nevar būt konkurences materiālo tiesību pārkāpuma subjekts.
- 46 Līdz ar to personai no likuma neizriet tiesības atteikties sniegt informāciju un paskaidrojumus KP norādītajā veidā administratīvā procesa ietvarā. Šādas atteikšanās tiesības neizriet arī no ECT un EST prakses. Sekojot [pers.A] piedāvātajai tiesību interpretācijai, KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punkta piemērošana praksē kļūtu neefektīva. [pers.A] atteicās KP telpās sniegt paskaidrojumus pilnībā, pat nesagaidot KP jautājumus, kā arī pēc atkārtota KP uzaicinājuma neieradās sniegt paskaidrojumus. Līdz ar to [pers.A] atteikšanās pilnībā sniegt paskaidrojumus, neierašanās KP pēc tās uzaicinājuma nav uzskatāma par attaisnojamu un aizsargājamu tiesību izmantošanu. [pers.A] darbības kavē KP pienākuma noskaidrot Lietā pilnīgu un patiesu informāciju par faktiem un apstākļiem izpildi, līdz ar to kavē Lietas izpēti mērķu un KL piemērošanas mērķu sasniegšanu.
- 47 Jāņem arī vērā, ka KNAB konkrētā kriminālprocesa izmeklēšanas priekšmets ir Krimināllikuma 320. panta trešajā daļā, 323. panta otrajā daļā un 196. panta otrajā daļā paredzētie iespējamie noziedzīgie nodarījumi, savukārt KP ir ierosinājusi KL 11.panta pirmajā daļā paredzētā aizliegtas karteļa vienošanās pārkāpuma lietu par vairāku būvniecības pakalpojumu sniegšanā iesaistīto tirgus dalībnieku rīcību. Tādējādi atšķiras abu iestāžu izmeklējamie iespējamie pārkāpumi, personas, kuru pieļautie iespējami pārkāpumi tiek izmeklēti un līdz ar to šajās lietās noskaidrojamie faktiskie un tiesiskie apstākļi. Šī iemesla dēļ kā nepamatots ir noraidāms [pers.A] sniegtais pamatojums nesniegt paskaidrojumus, jo *kriminālprocesā tiek vērtēti faktiski tie paši lietas apstākļi, par ko uzsākta KP administratīvā Lieta.*
- 48 KP uzsver, ka divu dažādu, bet temporāli vienlaicīgu procesu norise (administratīvā un kriminālprocesa) neizraisa to faktisku vai juridisku saplūšanu vienā, kā tas tiek norādīts Paskaidrojumos. Papildus norādāms, ka [pers.A] tiesību un pienākumu apjoms, kas izriet no KL, nemainās no tā fakta, ka ir personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, statuss kriminālprocesā. Turklāt [pers.A], neatkarīgi no sniegtajiem paskaidrojumiem KP, netiek ietekmētas tiesības neliecināt pret sevi jebkurā kriminālprocesā, neatkarīgi par kādiem apstākļiem tas ir uzsākts. Arī paskaidrojumu sniegšana KP nenozīmē to, ka tie var tikt izmantoti kā pierādījumi kriminālprocesā, bez to attiecīgas fiksēšanas atbilstoši Kriminālprocesa likuma prasībām un principiem.
- 49 KP norāda, ka tas, ka atbilstoši KPL 133. pantam vai 135. panta pirmajai daļai kriminālprocesā

¹⁷ EST 18.10.1989. spriedums lietā 374/87 *Orkem*, 34. -35. punkts.

¹⁸ EST 20.02.2001. spriedums lietā T-112/98 *Mannesmannrohren-Werke*, 65. - 66. punkts, 78. punkts, EST 29.06.2006. spriedums lietā C-301/04P *SGL Carbon AG*, 43. - 48. punkts.

¹⁹ KP 03.09.2019. darbību protokols ar [pers.A] 3. lapa.

var tikt tieši vai netieši izmantoti pierādīšanā [pers.A] sniegtie paskaidrojumi KP, neietekmē KL noteikto personas pienākumu sniegt paskaidrojumus KP atbilstoši KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punktam par iespējamo KL 11. panta pārkāpumu. Apstākļi, vai personas citā procesā sniegtie paskaidrojumi (tiešā veidā vai ietverti institūcijas atzinumā vai izziņā) ir izmantojami kriminālprocesā kā pierādījumi, kuru iegūšana ievēro personas tiesības neliecināt pret sevi un līdz ar to nav atzīstami par tādiem, kas pārkāpj personas tiesības uz aizstāvību, vienmēr vērtējams attiecīgā kriminālprocesa ietvaros un to dara vispārējās jurisdikcijas tiesa²⁰.

50 [pers.A] nav arī KP ierosinātās Lietas subjekts, t.i. privātpersona, pret kuru ierosināta Lieta un attiecībā uz kuru var tikt izdots nelabvēlīgs KP lēmums par konkurences tiesību materiālo normu pārkāpumu. KP izmantoja KL paredzētās tiesības no [pers.A] pieprasīt paskaidrojumus kā no personas, kuras rīcībā var būt informācija par Lietas dalībnieku iespējamo pārkāpumu. Ņemot vērā minēto, nav pamatota [pers.A] atsauce uz APL 164. pantu, jo tā piemērošana ir paredzēta atšķirīgos faktiskos apstākļos. KP ieskatā, Administratīvā tiesa objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros nebūtu kavēta iegūt informāciju liecības formā no personas Lietuvai līdzīgos apstākļos.

51 Tāpat KP norāda, ka personai nav tiesību izvēlēties sniegt paskaidrojumus rakstveidā, ja KP ir pieprasījusi tos sniegt mutvārdos. KP norāda, ka KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punkts ļauj noteikt lietas izpētes apstākļiem piemērotāko veidu, kādā Lietas ietvaros iestādei nepieciešams saņemt paskaidrojumus un informāciju no konkrētas personas. KP ir jāizmanto iespējami efektīvākie pierādījumu iegūšanas līdzekļi. Turklāt arī tiesu praksē nostiprinājusies atziņa²¹, ka procesuālo darbību laikā uz vietas iegūtiem pierādījumiem ir lielāka ticamība, nekā vēlāk iegūtiem, jo tad ir ierobežotas iespējas saskaņot viedokļus par faktiem vai šādu iespēju nav vispār. Tādējādi, ja paskaidrojumu sniegšanas pienākums tiktu padarīts atkarīgs no jautājumu, uz kuriem nepieciešams saņemt paskaidrojumus, iepriekšējas nosūtīšanas, izmeklēšanas efektivitāte tiktu apdraudēta. Turklāt paskaidrojumi sniedzami par Lietuvā esošiem pierādījumiem, kuri, ievērojot KL 26. panta sesto daļu, to izpētes laikā uzrādāmi personai uz vietas KP telpās, nevis, sekojot [pers.A] vēlmei, nosūtāmi pa pastu.

52 Ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, KP secina, ka [pers.A], KP telpās 04.09.2019. atsakoties sniegt paskaidrojumus pēc KP pieprasījuma un pēc atkārtota uzaicinājuma neierodoties KP 06.08.2020. sniegt paskaidrojumus, ir pārkāpis no KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punkta izrietošo pienākumu sniegt paskaidrojumus atbilstoši KP amatpersonu likumīgajām prasībām, par ko paredzēta atbildība KL 9.⁴ panta pirmās daļas 1. un 5. punktā.

ATBILDĪBA

53 Atbilstoši KL 9.⁴ panta pirmās daļas 1. un 5. punktam KP ir tiesīga uzlikt naudas sodu, ja konstatē, ka persona, kura nav tirgus dalībnieks vai tirgus dalībnieka apvienība, nesniedz informāciju lietas ietvaros noteiktajā termiņā un apjomā pēc KP pieprasījuma, kā arī atsakās pildīt KP amatpersonu likumīgās prasības.

54 Saskaņā ar KL 9.⁴ panta otro daļu par šā panta pirmās daļas pārkāpumu, kas izpaudies 1. un 5. punktā noteiktajā veidā, KP ir tiesīga personai, kura nav tirgus dalībnieks vai tirgus dalībnieku apvienība, uzlikt naudas sodu no 50 līdz 1400 *euro* apmērā.

55 Nosakot naudas soda apmēru, KP ņem vērā procesuālā pārkāpuma apstākļus, smagumu un ilgumu.

56 Attiecībā uz procesuālā pārkāpuma smagumu, KP ņem vērā, ka procesuālais pārkāpums izpaudies kā KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punktā noteiktā pienākuma sniegt paskaidrojumus par Lietuvā noskaidrojamiem faktiem atbilstoši KP amatpersonu likumīgajām prasībām nepildīšana. [pers.A] izdarīja procesuālo pārkāpumu Lietuvā, kas ierosināta par karteļa

²⁰ Sk. Senāta 22.08.2018. spriedums lietā SKK-297/2018, [fiziska persona], 6.6. apakšpunkts

²¹ Senāta 26.01.2009. spriedums lietā SKA-45/2009, [fiziska persona], 15. punkts

vienošanās aizlieguma iespējamo pārkāpumu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.179²² 14. punktu karteļa vienošanās ir sevišķi smags pārkāpums. Sava slēptā rakstura dēļ karteļa vienošanās ir grūti atklājams un pierādāms pārkāpums, kur sevišķi būtiska nozīme ir uz vietas saņemtiem paskaidrojumiem, kurus sniegšanas laikā tādējādi mazinātas iespējas paskaidrojumus sagrozīt vai pasniegt neatbilstoši faktiskiem apstākļiem. Tādēļ karteļa vienošanās pārkāpuma pierādīšanai izmantojami un uz likuma pamata ir nodrošināti iespējami efektīvākie pierādījumu iegūšanas līdzekļi, t.sk. pieprasot personai, kuras rīcībā var būt lietas izpētei nozīmīga informācija ierasties KP telpās un sniegt paskaidrojumus par iestādē uzrādāmiem pierādījumiem un noskaidrojamiem jautājumiem.

- 57 Personas, kuras rīcībā var būt informācija, kurai var būt nozīme izmeklējamā lietā, sadarbības pienākumam ir būtiska ietekme uz KP lietā veikto izpētes darbību efektivitāti un KL 2.pantā noteiktā mērķa sasniegšanu, nodrošinot objektīvu un likumā noteiktajā termiņā izpētes lietas apstākļu savlaicīgu noskaidrošanu. Savukārt, ja persona paskaidrojumus nesniedz, tas kavē lietas izpētes mērķu sasniegšanu. Ņemot vērā minēto [pers.A] rīcība kavē izpētes mērķu sasniegšanu Lietā, kas ierosināta par sevišķi smaga iespējamā pārkāpuma izdarīšanu.
- 58 Lietas apstākļi norāda, ka [pers.A] zināja savu darbību raksturu un juridisko novērtējumu, ir bijis informēts par KP izpētes Lietas priekšmetu, sapratis KP norādīto KL normu, kas nosaka personu pienākumu sniegt paskaidrojumus KP pēc pieprasījuma, saturu, taču, neskatoties uz KP atkārtoto uzaicinājumu, turpinājis izvairīties no savu pienākumu izpildes.
- 59 Šādos apstākļos [pers.A] pieļautais pārkāpums ir vērtējams kā smags KP veiktā Lietas izpētes procesa pārkāpums.
- 60 Attiecībā uz procesuālā pārkāpuma ilgumu KP secina, ka pārkāpuma ilguma ņemšanas vērā, nosakot naudas sodu, mērķis ir motivēt pārkāpēju izbeigt pārkāpumu pēc iespējas ātrāk. KP konstatē, ka [pers.A] pienākums sniegt paskaidrojumus radās 03.09.2019., kuru [pers.A] atteicās izpildīt 04.09.2019. un vēlreiz atteicās izpildīt 06.08.2020. Pārkāpums nav pārtraukts arī uz šī lēmuma pieņemšanas brīdi.
- 61 Izvērtējot naudas soda apmēru KP ņem vērā arī [pers.A] mantisko stāvokli procesuālā pārkāpuma izdarīšanas periodā²³.
- 62 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, KP uzskata par pamatotu saskaņā ar KL 9.⁴ panta otro daļu uzlikt [pers.A] naudas sodu 1 200 *euro* apmērā.

Tiesiskais pienākums

- 63 Saskaņā ar KL 8. panta pirmās daļas 3. punktu KP var pieņemt lēmumu par tiesiskā pienākuma uzlikšanu.
- 64 Atbilstoši lēmumā konstatētajam [pers.A] līdz lēmuma pieņemšanas brīdim KP pieprasītos paskaidrojumus Lietā nav sniedzis. Ar lēmumu konstatētais procesuālais pārkāpums un uzliktais naudas sods neatbrīvo [pers.A] no KL noteiktā pienākuma sniegt pieprasītos paskaidrojumus KP telpās. Tādējādi, lai nodrošinātu Lietas efektīvu izpēti likumā noteiktos termiņos, pārtrauktu pārkāpumu un novērstu tā turpināšanu, sasniedzot KL 2.pantā noteikto mērķi aizsargāt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci sabiedrības interesēs, ņemot vērā KL 9. panta piektās daļas 1. un 2. punktu [pers.A] nepieciešams uzlikt tiesisko pienākumu KP amatpersonu norādītāja laikā ierasties KP un sniegt paskaidrojumus Lietā. Tiesiskā pienākuma labprātīgai izpildei ir nosakāms samērīgs laika termiņš.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 3. punktu un 9.⁴ panta pirmās daļas 1. un 5. punktu, otro daļu un Administratīvā procesa likuma 13. pantu, 66. panta pirmo daļu, 67. panta devīto daļu un 361. panta pirmo daļu, Konkurences

²² Ministru kabineta 2903.2016. noteikumi Nr.179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā, 13. un 14.1 pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem"

²³ Valsts ieņēmumu dienesta Datu noliktavas sistēmas 13.08.2020. izdruka par [pers.A].

padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 9.⁴ panta pirmās daļas 1. un 5. punkta pārkāpumu [pers.A], personas kods: [..], darbībās.
2. Uzlikt [pers.A], personas kods: [..], naudas sodu 1 200 *euro* (viens tūkstotis divi simti *euro*) apmērā. Uzlikto naudas sodu 45 dienu laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē, reģ. Nr. 90000050138, kontā LV78TREL1060001019900, kods TREL22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei.
3. Uzlikt [pers.A], personas kods: [..], tiesisko pienākumu līdz 21.09.2020. Konkurences padomes amatpersonu norādītajā laikā ierasties Konkurences padomē un sniegt paskaidrojumus lietā Nr. KL\2.2-3\19\18 "Par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu".

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Brīdinājums par tiesiskā pienākuma piespiedu izpildi

Ja ar šo lēmumu uzliktais tiesiskais pienākums netiek izpildīts labprātīgi līdz 21.09.2020., Konkurences padome ar 22.09.2020. uzsāks tiesiskā pienākuma piespiedu izpildi atbilstoši Konkurences likuma 8.¹ pantam un Administratīvā procesa likuma 370. pantam, izdodot izpildrīkojumu un piemērojot piespiedu naudu. Piespiedu izpilde tiks veikta uz izpildrīkojuma adresāta rēķina. Saskaņā ar Konkurences likuma 8.¹ panta otro daļu brīdinājums nav pārsūdzams.

Priekšsēdētāja p.i.

J.Račko